

НАГЛЯД ЗА ДОТРИМАННЯМ ПРАВ ДІТЕЙ, УСИНОВЛЕНИХ ІНОЗЕМЦЯМИ, ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

SUPERVISION OF OBSERVANCE OF THE RIGHTS OF CHILDREN ADOPTED BY FOREIGNERS ACCORDING TO THE LEGISLATION OF UKRAINE AND EUROPEAN UNION COUNTRIES

Мосейчук А.І.,

аспірантка кафедри цивільного права та процесу
факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ

У статті розглянуто основні проблемні питання, пов'язані зі здійсненням нагляду за дотриманням прав дітей, усиновлених іноземними громадянами. Запропоновано здійснити категоризацію країн Європейського Союзу залежно від необхідності подання звітів після усиновлення та суб'єктів подання. Зазначено, що в міжнародних договорах, зокрема в Європейській конвенції про усиновлення дітей (переглянутій) від 27.11.2008 та Конвенції про захист дітей і співробітництво в галузі міждержавного усиновлення від 29.05.1993 не встановлено обов'язку подання звітності після усиновлення, але здебільшого країни походження дитини вимагають надання вказаних звітів.

Запропоновано заходи з метою покращення здійснення нагляду за дотриманням прав дітей, усиновлених іноземцями, як до ратифікації Україною Конвенції про захист дітей і співробітництво в галузі міждержавного усиновлення від 29.05.1993, зокрема затвердження уніфікованої форми звіту про умови проживання та стан здоров'я усиновленої дитини, який мають складати не усиновлювачі, а співробітники консульських установ чи дипломатичних представництв, так і після ратифікації Україною Конвенції про захист дітей і співробітництво в галузі міждержавного усиновлення від 29.05.1993, закріплення на законодавчому рівні обов'язку уповноваженої (акредитованої) організації, яка представляє іноземних громадян-усиновлювачів щодо подання звіту про умови проживання та стан здоров'я усиновленої дитини до консульських установ і дипломатичних представництв України; періодичності подання звітів про умови проживання та стан здоров'я усиновленої дитини; закріплення в національному законодавстві України санкцій до уповноваженої (акредитованої) організації за неподання звіту про умови проживання та стан здоров'я усиновленої дитини; прийняття закону, який визначатиме правовий статус уповноваженої (акредитованої) організації з питань усиновлення, відповідальність організації в разі виявлення випадків порушення прав дитини при усиновленні іноземними громадянами. Також наголошено, що уповноважені організації з питань усиновлення мають бути підконтрольними Україні.

Ключові слова: усиновлення, права дитини, нагляд, імплементація, консульська установа, дипломатичне представництво, міжнародне усиновлення.

The article deals with the main issues related to the supervision of observance of the rights of children adopted by foreign nationals. It is proposed to categorize the countries of the European Union depending on the need to submit post-adoption reports and subjects of submission. It is noted that in international treaties, in particular the European Convention on the Adoption of Children (revised) of 27 November 2008 and the Convention on Protection of Children and Cooperation in Respect of Intercountry Adoption of 29 May 1993 there are no reporting obligation after adoption, but usually the countries of origin of the child require such reports.

Measures have been proposed to improve the supervision of observance of the rights of children adopted by foreigners, both before the ratification by Ukraine of the Convention on the Protection of Children and Cooperation in Respect of Intercountry Adoption of 29 May 1993, in particular, the approval of a unified reporting form on living conditions and state of health of the adopted child, which staffs of consular establishments or diplomatic missions should submitted not adoptive parents, and after the ratification by Ukraine of the Convention on Protection of Children and Cooperation in Respect of Intercountry Adoption of 29 May 1993, establishing in law the duty of the authorized (accredited) organization, which represent foreign nationals adoptive parents, to submit a report on the living conditions and state of health of the adopted child to the consular establishments and diplomatic missions of Ukraine; establishing the periodicity of reporting on the living conditions and state of health of the adopted child; the sanctions against the authorized (accredited) organization for failing to report on the living conditions and state of health of the adopted child to be enshrined in the national legislation of Ukraine; to enact legislation determining the legal status of the authorized (accredited) adoption organization, the legal liability of the organization in case of detection of violations of the rights of the child during adoption by foreign nationals, emphasized that the authorized adoption organizations must be under the control of Ukraine.

Key words: adoption, children rights, supervision, implementation, consular establishment, diplomatic mission, international adoption.

Постановка проблеми. Здійснення нагляду за дотриманням прав дітей, особливо після усиновлення іноземними громадянами, враховуючи, що в цьому випадку усиновлена дитина здебільшого переїздить до країни проживання батьків-усиновлювачів, є особливо актуальним з огляду на непоодинокі випадки, які свідчать про порушення прав дітей, які були усиновлені як громадянами України, так і іноземцями.

Прикладом недотримання прав дітей, які були усиновлені іноземцями, можуть бути сексуальні насильства. Так, 2 серпня 2006 року Омбудсман України звернулася до Президента України щодо негайного повернення в Україну усиновлених громадянами США кількох українських дітей-сиріт, які зазнали в нових родинках насильства та сексуальних знущань. Зокрема, ще в 2002-2004 роках громадянином США Джоном Волтером Крюгером на Херсонщині були усиновлені три хлопчики 1994, 1995 і 1997 років народження, а вже у грудні 2005 року Департаментом поліції міста Бейкерсфілда проти нього була порушена кримінальна справа за обвинуваченням

у сексуальних домаганнях до цих дітей. Усиновлювач був засуджений до 75 років позбавлення волі, але випущений під заставу, а діти перебувають у сім'ях, які начебто мають «добру репутацію та співпрацюють із соціальними службами» [1, с. 59]. Наведене свідчить про грубе порушення прав усиновлених дітей, зокрема посягання на їх честь і гідність, фізичне та психічне здоров'я через відсутність належного нагляду за умовами проживання дітей, які були усиновлені іноземними громадянами.

К.І. Березовська звертає увагу на те, що проблемою, яка виникає у зв'язку з усиновленням дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, усиновлювачем-іноземцем є неможливість проконтролювати подальшу долю усиновленої дитини, яка проживає за межами України [2, с. 141]. Відповідно до положень Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 08.10.2008 № 905 [3], нагляд за дотриманням прав дітей, усиновлених іноземними громадянами, насамперед

здійснюється шляхом подання усиновлювачами періодичних звітів про умови проживання та стан здоров'я дитини до консульських установ чи дипломатичних представництв України.

Порядок подання, зміст звітів про усиновлення, а точніше «моніторинг дотримання прав дітей після усиновлення» Україні детально регламентовано. Організація з безпеки і співробітництва в Європі наголошує, що така детальна регламентованість звітів після здійснення усиновлення є життєво-необхідною умовою, адже українські органи влади вирішили, що нові заяви на усиновлення, подані громадянами Канади, Франції, Німеччини, Італії, Іспанії та США, не будуть прийняті після 19 вересня 2005 року через невиконання багатьма попередніми усиновлювачами з цих країн вимог щодо подання звітів після усиновлення. Натепер вимоги, встановлені Україною, є одними із найкоректніших в усьому світі, особливо що стосується тривалості зобов'язання щодо звітування, яке триває до досягнення 18 років усиновленими дітьми (щорічні звіти за перші три роки, трирічні звіти після цього). Більшість країн встановлюють максимальний обов'язковий термін 3 або 5 років після усиновлення. Україна, можливо, захоче переглянути свої вимоги з цього питання [4, с. 96].

С.С. Журило пропонує розробити окремий Порядок здійснення нагляду за дотриманням прав дітей, які усиновлені іноземними громадянами і проживають за межами України. З метою «розвантаження» консула, який зобов'язаний здійснювати нагляд за станом утримання та виховання дітей-громадян України, усиновлених іноземними громадянами, необхідно в штат консульських службових осіб ввести відповідну посаду, завданням якої нарівні з консулом було б здійснення основної роботи в цій сфері [5, с. 12].

Проте розроблення окремого Порядку здійснення нагляду за дотриманням прав дітей, які усиновлені іноземними громадянами і проживають за межами України, та введення в штат консульських службових осіб відповідної посади є недоцільним. Нагляд за дотриманням прав дітей, усиновлених іноземними громадянами, крім консульських установ, здійснюють і дипломатичні представництва (посольства або місії), які відповідно до ч. 4 ст. 5 Закону України «Про дипломатичну службу» [6] та п. 1 розд. I Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні, затвердженого Указом Президента України від 10.06.1993 № 198/93 [7], є одними із постійно діючих органів дипломатичної служби (закордонними дипломатичними установами України).

За даними бюджетної програми Міністерства закордонних справ України, затвердженої Наказом Міністерства закордонних справ України від 14.02.2020 № 68 [8], нині діє 129 закордонних дипломатичних установ України, у 87 державах забезпечено дипломатичну присутність України, в 110 – дипломатичну та консульську присутність України за зонами відповідальності. Гранична штатна чисельність працівників закордонних дипломатичних установ України становить 1394 особи.

Введення додаткової посади до штату консульських службових осіб, наприклад в усіх державах, в яких забезпечено дипломатичну та консульську присутність України, призведе до додаткового навантаження на державний бюджет України, крім того, спочатку варто проаналізувати питання щодо того, чи взагалі здійснюється усиновлення дітей громадян України в державах, у яких забезпечено дипломатичну та консульську присутність України.

Автор погоджується із О.В. Губановою, що, незважаючи на врегульованість нормами законодавства питань здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей в міждержавному усиновленні, існують такі проблеми: проблема неможливості співробітників консуль-

ських установ внаслідок незначної кількості (4-5 співробітників) особисто відвідати сім'ї усиновлювачів; відсутність в деяких країнах українських дипломатичних представництв, відсутність обліку усиновлених дітей; обмеження можливостей іноземних усиновлювачів у поданні документів на усиновлення через те, що надіслані поштою документи не приймаються, а подаються або особисто, або через представника; пряма заборона в нормах Сімейного кодексу України на усиновлення через представника, дозвіл на подання документів на усиновлення до Державного департаменту з усиновлення та захисту прав дитини через фізичну особу за довіреністю [9, с. 9]. Вказані проблеми створюють перепони задля здійснення належного нагляду за дотриманням прав дітей після здійснення процедури усиновлення іноземними громадянами.

У керівництві № 2 з Гаазької конвенції від 29 травня 1993 року «Про захист дітей і співробітництво щодо міждержавного усиновлення», яке складено Постійним бюро Гаазької конференції, вказано, що використання акредитованих органів вважається передовою практикою, оскільки це дозволяє країнам залучати їх до підтримки майбутніх прийомних батьків під час і після процедури усиновлення, а також у боротьбі проти порушень процедур, торгівлі дітьми [10, с. 35].

Відповідно до положень п.п. b, с ст. 11 Конвенції про захист дітей і співробітництво в галузі міждержавного усиновлення від 29.05.1993 [11] уповноважена організація управляється та комплектується персоналом, який має етичні стандарти, освіту і досвід для роботи в сфері міждержавного усиновлення та підлягає контролю з боку компетентних органів влади цієї держави щодо свого складу, діяльності і фінансового стану. Впровадження в Україні діяльності уповноважених (акредитованих) організацій із питань усиновлення, зокрема представництв іноземних організацій з усиновлення, сприятиме забезпеченню найкращих інтересів усиновлених дітей і дозволить покращити порядок нагляду за дотриманням прав усиновлених іноземними громадянами дітей – громадян України.

Стан опрацювання проблематики. Проблемні питання здійснення нагляду за дотриманням прав дітей, усиновлених іноземцями, досліджувалися в наукових працях С.А. Абрамової, К.І. Березовської, О.В. Губанової, С.С. Журило та інших. При цьому основний акцент у дослідженнях стосувався розгляду питання здійснення нагляду з позиції визначення ролі та функції органів, які безпосередньо здійснюють нагляд за дотриманням прав усиновленої дитини, визначення проблем, пов'язаних зі здійсненням неналежного нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей і шляхів вдосконалення чинного законодавства України. Проте порівняльно-правовий аналіз законодавства України та країн Європейського Союзу щодо нагляду за дотриманням прав дітей, усиновлених іноземцями, детально не здійснювався.

Метою статті є визначення особливостей здійснення нагляду за дотриманням прав дітей, усиновлених іноземними громадянами, за чинним законодавством України та країн Європейського Союзу, розробка пропозицій щодо вдосконалення процедури нагляду за дотриманням прав дітей, усиновлених іноземними громадянами.

Виклад основного матеріалу. В Україні діяльність із нагляду за дотриманням прав дітей, яких усиновили, нерозривно пов'язана з діяльністю консульських установ, адже відповідно до положення ч. 1 ст. 287 Сімейного кодексу України (далі – СК України) [12], якщо діти усиновлені іноземцями і проживають за межами України, то відповідна консульська установа за дорученням Міністерства закордонних справ України веде облік цих дітей і здійснює нагляд за дотриманням їхніх прав до досягнення ними 18 років. Вказана норма також закріплена в ч. 3 ст. 31 Консульського статуту України, затвердженого Указом Президента України від 02.04.1994 № 127/94 [13].

А.В. Панов справедливо вважає, що головна місія консульств – захист прав та законних інтересів громадян. Надзвичайно важливою функцією є також ведення обліку дітей – громадян України, усиновлених іноземцями, та здійснення в установленому порядку нагляду за дотриманням їхніх прав [14, с. 66–67].

Багато країн вимагають, щоб усиновлювачі надавали інформацію щодо прогресу та добробуту усиновленої дитини після того, як вони приєдналися до своїх нових сімей шляхом подання звітів після усиновлення [15]. Автор пропонує здійснити категоризацію країн Європейського Союзу залежно від необхідності подання звіту після усиновлення та суб'єктів подання на:

1) країни, які не потребують звітування після здійснення усиновлення (Австрія, Бельгія, Данія, Естонія, Франція, Ірландія, Італія, Нідерланди, Швеція) [15];

2) країни, в яких звіти після усиновлення подаються та заповнюються уповноваженою організацією, зокрема Хорватія (уповноважена організація повинна надати два звіти про адаптацію після усиновлення дитини, складені експертом. Перший звіт – протягом шести місяців після усиновлення, другий – протягом двох років після усиновлення. Звіти повинні бути оригінальними документами, які супроводжуються засвідченими перекладами на хорватську мову); Литва (після усиновлення акредитований постачальник послуг з усиновлення, який представляє сім'ю усиновлювачів, повинен надати відгук Державній службі захисту та усиновлення прав дитини при Міністерстві соціального захисту та праці, який складається зі звітів про інтеграцію усиновленої дитини в родину, включаючи детальну інформацію про умови життя дитини, розвиток та здоров'я дитини. Звіти повинні містити фотографії та надаватися двічі на рік протягом перших двох років після усиновлення; раз на рік протягом наступних двох років; на запит служби – через чотири роки після усиновлення); Румунія (Національний орган з питань захисту прав дитини та усиновлення дитини зобов'язаний слідкувати за розвитком дитини та її стосунками з усиновителем (усиновителями) протягом періоду не менше двох років після усиновлення. Для виконання цієї вимоги очікується, що постачальник послуг з усиновлення надсилатиме Національному органу з питань захисту прав дитини та усиновлення звіт про успіхи дитини кожні чотири місяці до завершення дворічного періоду); Польща (коли усиновлюється дитина з Польщі, усиновлювачі зобов'язані підписати письмову заяву про згоду на підтримання контакту з Центральною владою або з Католицьким центром усиновлення протягом шести місяців після завершення усиновлення; згоду на спілкування та візити польських консульських службовців протягом шести місяців після завершення усиновлення; а також, щоб постачальники послуг з усиновлення готували свої звіти після усиновлення раз на рік протягом перших трьох років і один раз на три роки до досягнення дитиною повноліття) [15];

3) країни, в яких звіти після усиновлення подаються з визначеною періодичністю та складаються батьками усиновленої дитини, зокрема це Болгарія (подаються чотири звіти після усиновлення та один кожні півроку після усиновлення протягом перших двох років [15]. Відповідно до ст. 104 Сімейного кодексу Республіки Болгарія, нагляд за дотриманням прав і законних інтересів дітей здійснюється Управлінням соціального захисту за адресою проживання усиновлювачів протягом двох років після повного усиновлення [16, с. 26]); Греція (щорічний звіт подається протягом перших трьох років після усиновлення); Угорщина (угорська влада вимагає два звіти після усиновлення. Перший звіт повинен бути поданий через два місяці після усиновлення, другий – через рік після усиновлення. Батьки повинні складати звіти максимально детально та включати сімейні фотографії [15]. Частиною 2 ст. 4:131 Цивільного кодексу Угорщини встановлено, що після усиновлення

організація, уповноважена законом, або обласні соціальні органи захисту дитини мають здійснювати нагляд і сприяти благополуччю дитини та її розвитку на період до п'яти років після дати вступу в силу рішення суду про усиновлення [17, с. 183]);

4) країни, в яких відсутні національні вимоги щодо складання звіту після усиновлення, проте існують місцеві чи регіональні вимоги з вказаного питання. Зокрема це Німеччина (акредитовані вимоги щодо звітності після усиновлення визначаються німецькою місцевою владою); Іспанія (немає національних вимог після усиновлення, проте існують різні вимоги серед 17 автономних громад (регіонів) і двома автономними містами. Батькам-усиновлювачам необхідно звернутися до відповідного регіонального органу, щоб дізнатися про вимоги цього регіону) [15];

5) країни, в яких підготовка звітів після усиновлення здійснюється відповідним органом з питань захисту дітей у державі, де проживає усиновлена дитина. Зокрема в Латвії, якщо усиновлювачі та дитина продовжують проживати в цій країні, то суд у справах дітей, який має юрисдикцію щодо місця проживання дитини, буде контролювати стан благополуччя усиновленої дитини протягом перших двох років після завершення процедури усиновлення. Якщо усиновлювачі та дитина проживають за межами Латвії, Міністерство вимагає звітів після усиновлення про усиновлену дитину протягом двох років після усиновлення (один на рік). Перший звіт після усиновлення має бути поданий до Міністерства через рік після набрання чинності рішенням про усиновлення, другий – після усиновлення має бути поданий Міністерству через два роки після набрання чинності рішення про усиновлення. Звіти повинні бути підготовлені відповідними органами з питань захисту дітей у державі, де проживає дитина) [15].

Що ж стосується періодичності подання звітів про умови проживання та стан здоров'я дитини в Україні, то відповідно до п. 82 Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей громадяни України, які проживають за межами України, та іноземці, які є усиновлювачами, зобов'язані щороку протягом перших трьох років після усиновлення дитини та в подальшому до досягнення дитиною 18 років раз на три роки подавати консульській установі чи дипломатичному представництву України звіти про умови проживання та стан здоров'я дитини.

Слід зазначити, що ні в Європейській конвенції про усиновлення дітей (переглянутій) від 27.11.2008 [18], яка ратифікована Україною, ні в Конвенції про захист дітей і співробітництво в галузі міждержавного усиновлення від 29.05.1993 не встановлено обов'язку подання звітності після усиновлення.

Незважаючи на це, здебільшого держави походження дитини вимагають надсилання звітів про еволюцію дитини та її пристосування до нового сімейного та соціального середовища. Періодичність цих звітів і тривалість періоду спостереження змінюються залежно від держави. Зазвичай соціальні працівники з акредитованих органів незалежно від того, чи є вони приватними особами або створені при уряді держави, яка приймає, опитують сім'ю усиновлювачів і складають звіти з фотографіями, які уповноважений орган (або центральний чи компетентний орган) надсилає до держави походження. Недоцільно складати такі звіти безпосередньо усиновлювачами або на основі телефонних розмов, не домовляючись принаймні про одне відвідування будинку усиновлювачів фахівцем із питань дитинства [3, с. 100].

Звіт після усиновлення мало цінний з точки зору найкращих інтересів та захисту окремої дитини, оскільки майже жоден поданий звіт не містить інформації, яка б викликала занепокоєння [19, с. 69].

Положеннями ст. 20 Європейської конвенції про усиновлення дітей (переглянутої) від 27.11.2008 визначено,

що державні органи забезпечують розвиток і належне функціонування служб, які надають консультації стосовно усиновлення та послуг після усиновлення для забезпечення допомогою і порадами майбутніх усиновлювачів або усиновлених.

Положеннями ст. 9 Конвенції про захист дітей і співробітництво в галузі міждержавного усиновлення від 29.05.1993 встановлено, що центральні органи приймають безпосередньо або через державні органи влади чи інші організації, належним чином уповноважені в своїй державі, всі належні заходи, зокрема для того, щоб сприяти розвитку консультування з питань усиновлення та послуг після здійснення усиновлення в своїх державах.

У країнах, в яких посередництво під час міжнародного усиновлення між державним та/або приватним органом дозволено або передбачено, якщо навіть не є обов'язковим за законом, воно поступово набуває все більш актуальної ролі. Дійсно, ці органи перетворилися з асоціації допомоги сім'ям в організації з «громадською» функцією, які професійно готові надавати набір послуг родинам усиновлювачів, починаючи з початкової фази (інформація, підготовка, підтримка), до завершення всіх технічних процедур (техніко-правове та психологічне консультування тощо), а також після прибуття дитини (різні етапи її інтеграції в сім'ю та суспільство) [20, с. 57].

У випадку, коли організації зобов'язані надсилати періодичні звіти про хід усиновлення до країн походження дитини (подаліш дії), організація та сім'я фактично зобов'язані постійно підтримувати зв'язок протягом кількох місяців або навіть років. Крім складання періодичних звітів, організація може надавати додаткові послуги з метою підтримки сім'ї та дитини у вирішенні делікатних питань і посилення ресурсів. Це такі стандартні послуги як соціальні, психологічні та навчальні консультації для батьків; групи підтримки для батьків; групи усиновлених дітей; фізичні та розумові заняття для дітей; зустрічі з усіма сімейними осередками; робота з інституційною мережею (місцеві служби, школа).

Особлива підтримка як різновид факультативної допомоги може бути надана для вирішення конкретних питань та/або сімейних ситуацій щодо тих родин, які перебувають у групі ризику: психологічна та освітня підтримка батьків; психологічна підтримка дитини; сімейна або індивідуальна психотерапія; послуги спеціалістів з особливих питань (дефекти, фізичні або психічні захворювання, розлади поведінки, розлади навчання); робота з інституційною мережею [20, с. 57–58].

Висновки. В Україні нагляд за дотриманням прав дітей, усиновлених іноземцями, в основному виявляється у складанні звітів усиновлювачами про умови проживання та стан здоров'я усиновленої дитини, у здійсненні їх аналізу консульською установою чи дипломатичним представництвом України.

Враховуючи те, що міжнародними договорами, зокрема Європейською конвенцією про усиновлення дітей (перегляну-

тою) від 27.11.2008 та Конвенцією про захист дітей і співробітництво в галузі міждержавного усиновлення від 29.05.1993, ратифікованою 27 країнами Європейського Союзу, не встановлено обов'язку подання звітності після здійснення усиновлення. Здебільшого національним законодавством країн Європейського Союзу регулюється питання необхідності подання чи неподання вказаної звітності, періодичності її подання, суб'єктів складання звітів про усиновлення.

Автор вважає, що необхідно зробити: 1) до ратифікації Україною Конвенції про захист дітей і співробітництво в галузі міждержавного усиновлення від 29.05.1993 затвердити уніфіковану форму звіту про умови проживання та стан здоров'я усиновленої дитини, який мають складати не усиновлювачі, а співробітники консульських установ чи дипломатичних представництв; 2) після ратифікації Україною Конвенції про захист дітей і співробітництво в галузі міждержавного усиновлення від 29.05.1993 з метою розвантаження роботи консульських установ і дипломатичних представництв закріпити на законодавчому рівні обов'язок уповноваженої (акредитованої) організації, яка представляє іноземних громадян-усиновлювачів, щодо подання звіту про умови проживання та стан здоров'я усиновленої дитини до консульських установ і дипломатичних представництв України, визначити, що вказані звіти мають подаватися з такою періодичністю: перший і другий – двічі на рік після усиновлення, два звіти – один раз на рік протягом наступних двох років, на запит консульства чи дипломатичного представництва – в будь-який рік із моменту усиновлення дитини до досягнення нею повноліття, при цьому не частіше одного разу на рік.

Впровадження в Україні діяльності уповноважених організацій з усиновлення та закріплення за ними обов'язку щодо складання та подання уніфікованих звітів про умови проживання та стан здоров'я усиновлених іноземними громадянами дітей дасть змогу уповноваженим організаціям з усиновлення також надавати додаткові послуги після здійснення усиновлення, зокрема соціальні, психологічні та навчальні консультації для батьків; групи підтримки для батьків; групи усиновлених дітей; психологічну та освітню підтримку батьків; психологічну підтримку дитини та інші, що сприятиме забезпеченню найкращих інтересів усиновлених дітей.

Діяльність вказаних уповноважених організацій із питань усиновлення має регулюватися спеціальним законом, в якому необхідно визначити правовий статус уповноваженої організації з питань усиновлення, відповідальність організації в разі виявлення випадків порушення прав дитини при усиновленні іноземними громадянами, також варто обов'язково закріпити в національному законодавстві санкції до уповноваженої (акредитованої) організації за неподання звіту про умови проживання та стан здоров'я усиновленої дитини. Всі уповноважені організації з питань усиновлення мають бути підконтрольними Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Стан дотримання та захисту прав дитини в Україні : спеціальна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. 228 с. URL: http://files.klub-yunogo-yurista.webnode.com.ua/200000012-20d8321d2c/S_Dop_ovid_6.pdf (дата звернення: 17.04.2020).
2. Березовська К.І. Правове регулювання відносин усиновлення з іноземним елементом : дис. канд. юрид. наук: 12.00.03 / Міжнар. гуманітар. ун-т. Одеса, 2019. 252 с.
3. Про затвердження Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей : Постанова Кабінету Міністрів України від 08.10.2008 № 905. *Офіційний вісник України*. 2008. № 79. Ст. 2660.
4. Assessment of the adoption system in Ukraine, October 2005. Published by the office of the OSCE Project Coordinator in Ukraine. Kyiv, 128 p. URL: <https://www.osce.org/ukraine/75897?download=true> (accessed: 26 April 2020).
5. Журило С.С. Цивільно-правове регулювання усиновлення дітей-громадян України іноземними громадянами : автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03 / Міжнар. гуманітар. ун-т. Одеса, 2015. 20 с.
6. Про дипломатичну службу : Закон України від 07.06.2018 № 2449-VIII. *Офіційний вісник України*. 2018. № 50. Ст. 1747.
7. Про Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні : Указ Президента України від 10.06.1993 № 198/93. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/198/93> (дата звернення: 29.04.2020).
8. Про затвердження паспорта бюджетної програми на 2020 рік : Наказ Міністерства закордонних справ України від 14.02.2020 № 68. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/budget/passports2020/nakaz-68.pdf> (дата звернення: 28.04.2020).

9. Губанова О.В. Організаційно-правове регулювання усиновлення в Україні : автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.07 / Акад. праці і соц. відносин Федер. проф. спілок України. Київ, 2011. 20 с.
10. Акредитація та акредитовані органи з усиновлення: основні принципи і керівництво з використання передової практики. Керівництво № 2 з Гаазької конвенції від 29 травня 1993 року «Про захист дітей і співробітництво щодо міждержавного усиновлення». Гаазька конференція із міжнародного приватного права, 2015. 221 с. URL: <https://assets.hcch.net/docs/04ee2b46-0dc5-4667-ae45-ac6b8f187d66.pdf> (дата звернення: 26.04.2020).
11. Конвенція про захист дітей і співробітництво в галузі міждержавного усиновлення від 29.05.1993. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_365 (дата звернення: 21.04.2020).
12. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III. *Офіційний вісник України*. 2002. № 7. Ст. 273.
13. Про Консульський статут України : Указ Президента України від 02.04.1994 № 127/94. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/127/94> (дата звернення: 24.04.2020).
14. Панов А.В. Дипломатична і консульська служба : монографія / ПП «АУТДОР-ШАРК». Ужгород, 2015. 270 с.
15. Post-Adoption Reporting Overview. URL: <https://travel.state.gov/content/travel/en/Intercountry-Adoption/post-adoption/post-adoption-reporting.html> (accessed: 20 April 2020).
16. Family code of the Republic of Bulgaria. *State Gazette*. 23.06.2009 № 47. 44 p. URL: <https://kenarova.com/law/Family%20Code.pdf> (accessed: 18 April 2020).
17. Civil Code of Hungary. 2013. 448 p. URL: https://tdziegler.files.wordpress.com/2014/06/civil_code.pdf (accessed: 18 April 2020).
18. Європейська конвенція про усиновлення дітей від 27.11.2008 (переглянута). *Офіційний вісник України*. 2011. № 69. С. 2645.
19. Cantwell Nigel (2014). The Best Interests of the Child in Intercountry Adoption, Innocenti Insight, Florence : UNICEF Office of Research. 87 p. URL: https://www.unicefirc.org/publications/pdf/unicef%20best%20interest%20document_web_re-supply.pdf (accessed: 19 April 2020).
20. Guidelines on postadoption services. ChildONEurope Secretariat (2007). Florence : Istituto degli Innocenti. 73 p. URL: http://www.childoneurope.org/issues/adoption/post_adoption_seminar/post-adoption_def2.pdf (accessed: 18 April 2020).